

MAGYAR LAPOK

+ 3 lei

Taxa postală
aprobării Dir.

ROMANIA

conform
1012/1934.

Nagys. Ramaszetter Róbert urnak

BUDAPEST

Főszerkesztő:
dr Paál Árpád

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPILAP
V. évfolyam, 259 (1405) szám * Péntek, 1936 november 13

Főmunkatárs:
dr Gyárfás Elemér

A római katolikusok Egyházmegyei Tanácsának közgyűlése

Vorbuchner Adolf segédpüspök első elnöklése. —
Leikes állásfoglalás a hitetlenség elleni küzdelemre

Cluj. Saját tud. Az Egyházmegyei Tanács közgyűlése szerdán reggel 9 órakor ünnepélyes szentmisével kezdődött. A szentmise, amelyet Vorbuchner Adolf segédpüspök celebrált a zsufolásig megtelt piarista templomban, megjelentek az Egyházmegyei Tanács közgyűlésének összes tagjai.

A közgyűlés ülésezése délelőtt 10 órakor kezdődött a katolikus gimnázium Jósikadisztermében. Az egyházi és világi kiküldöttek pontosan megjelentek és zsufolásig megtöltötték a termet. Az egykori Status utódának, az slbailiai Egyházmegyei Tanácsnak évi közgyűlése az idén különösképpen népes volt. Ezt egyebek között azzal lehet magyarázni, hogy Vorbuchner Adolf az új segédpüspök ezen a közgyűlésen elnökölt első ízben.

Jelen voltak: dr Gyárfás Elemér, Incédy-Joksmán Ödön, dr Balázs András, Boga Alajos, Balázs Ferenc, dr Gabányi Imre, dr Széllyes Dénes, Szabó György, Jánossy József, dr Szabó György, Xantus János, Papp János, dr Fejér Gerő, dr Betegh Miklós, gróf Beldi Kálmán, dr Jelen Gyula, Buday János, dr Bartha Ignác, Tóth Balázs, dr Csipak Lajos, dr Szentkereszt Béla, Sándor Imre, gróf Beldi Ferenc, dr Varga Béla, P. Sándor Vitális, dr Kolozsváry Márton, Matskássy Pál, Jaross Béla, Incédy Joksmán Nándor, Péter Antal, dr Szenkovits Aurél, dr Pittner Árpád, Gál Tamás, gróf Toldalagi Samu, dr Vikárius Ferenc, dr Szekeres József, Petres Kálmán, báró Apor Péter gróf Haller

István, Pekry Géza, Orbán János, báró Jósika Gábor, dr Szobszlay László, dr Biró Vencel, Dudutz Zoltán, Bakody Antal és még többen, kiknek a névsorát még az ülés folyamán állítja össze az igazoló bizottság.

A gyűlés megkezdésekor dr Gyárfás Elemér világi elnök emelkedett szólásra és bejelentette, hogy Incédy-Joksmán Nándor elnökletével bizottság indul, hogy meghívja a segédpüspököt az ülésre. Ennek a bizottságnak a tagjai: dr Péter Antal, báró Jósika János, Balázs Ferenc és báró Apor Péter. Nemsokára megjelent a bizottság élén Vorbuchner Adolf segédpüspök, akit a közgyűlés tagjai felállva, lelkes tapsal fogadtak.

Dr Gyárfás Elemér világi elnök meleg szavakkal üdvözölte az új püspököt abból az alkalomból, hogy először foglalta el az elnöki széket az Egyházmegyei Tanács közgyűlésén.

— Százados szokás ez, — mondotta, — hogy az új püspököt ezen a gyűlésen meleg szeretettel és azzal a kéréssel fogadjuk, hogy az ősi önkormányzatunkat és szokásainkat ápolja és tiszteletben tartsa. Ezt tesszük mi is ezekben a nehéz órákban, amikor az egyik európai országban olyan súlyos események játszódnak le.

Gyárfás Elemér itt fájdalommal emlékezett meg a spanyol helyzetről, amelyet Néró korához hasonlított.

Vorbuchner püspök megnyitó beszéde

Vorbuchner segédpüspök meghatott szavakkal köszönte meg a meleg fogadást és ünnepélyes ígéretet tett, hogy működését a hagyományok szelleme fogja áthatni. A püspök ezután a következőket mondotta:

— Mélyen tisztelt közgyűlés! Negyven év óta másodszer történik meg, hogy az Egyházmegyei Tanács közgyűlése nélküli annak jelenlétét, aki a Mindenható kifürkészhetetlen akaratára szerint negyven év áldozatos munkája után még a betegség keresztjét is hordozni kénytelen. Azt hiszem,

mindnyájunk nevében beszélek, ha ősz főpásztorunkat el nem muló hálánkról és meg nem szűnő szeretetünkről biztosítom.

— Mélyen tisztelt közgyűlés! A hitben elődeink egyházmegyéinket hatalmas kultur-intézménnyé építették, amelyben mindenkiről történt gondoskodás. A nagy gazdasági összeomlások és krízisek, amelyek végigszántották az egész világot, egyházmegyéink gazdasági szerkezetét is mélyen megrendítették. Bizonytalanná vált majdnem minden, csak nagy erőfeszítések és áldozatok árán tudja egyházmegyéink a keresztény kulturális feladatát teljesíteni. Az út, amelyen most a hívőket Isten országa felé vezet, bizony a megpróbáltatások, áldozatok meredek útja. Sokan nem akarják ezt a változást megérteni. A régi polgári jólét kifejlesztette a lelkekben a nyárspolgári szűklátókörűséget és

vannak még ma is többen, akik eme nyárspolgári gondolkodás alapján akar-

nak megküzdeni a mai idők súlyos világgproblémáival. Lehetetlen próbálkozás!

De egy más változást is jellemeznem kell egyházmegyéink életében. A múltban az egyház a béke egyháza volt. Nemcsak azért, mert békét hirdetett, hanem azért is, mert békét élvezett. Senkinek eszébe sem jutott harcolni az egyház ellen. Ha voltak is ellenségei, azok megelégedtek a lenézés, a semmibehevés, vagy legfeljebb a gunyolódás fegyverével. Ezen a téren is alapos a változás. Bár az egyház most is békét hirdet, de már nem élvezi a békét. Világnézeti ellenfelei rájöttek arra, hogy mellőzéssel az egyházat tönkre nem tehetik és ezért lángolnak fel a templomok, ezért hamvadnak el a kolostorok.

ezért zárulnak be az iskolák, ezért elevenedik fel a vértanuk ideje. A világnézetek harcából mind világosabban alakult ki a két tábor. Egyfelől Istenért, másfelől Isten ellen. Előbb-utóbb el kell jönnie az időnek, amikor minden egyes embernek döntenie kell afelől, hogy melyik párthoz csatlakozzék. Ebben a nagy harcban, amelynek körvonalai kezdenek kihontakozni lelki szemünk előtt, szívesen nyújtunk baráti békejobbot mindenkinek, aki velünk együtt akar küzdeni az istentelenség és a hozzátűződő felforgató eszmék ellen.

(Tudósításunk folytatása a 3-ik oldalon.)

Párthatározat egy hírlapi polémiában

Az oradeai magyarpárti tagozat választmánya jónak látta, hogy lapunk megnevezésével és a velünk vitatkozó lapok elhallgatásával beleszóljon egy polémiába, amit Hegedüs Nándor kezdett Jávor Béla munkatársunkkal. Jávor visszavágásával szemben a párttagozati választmány védelmébe vette Hegedüst, s hasonló állásfoglalást kért a párt központjától is. A határozat megjelent a pártközpont hivatalos lapjában, a „Keleti Újság“-ban is. Ott különösképpen azzal a bevezetéssel, hogy a „Magyar Lapok“ cikke Hegedüst „támadásban részesítette.“ Hogy előbb Hegedüs nevezte Jávort „lelkiismeretlen“-nek és leckéztette egyéb sértő módon, s hogy Jávor csak erre „támadott“ vissza, az kimaradt a hivatalos lap tudósításából. Ezt a hivatalos tudósítást tehát ezennel helyreigazítjuk: lapunk cikke nem „támadásban részesítette“ Hegedüst, hanem választott a Hegedüs támadására.

Hogy ilyen hírlapi polémiába egy párttagozati választmány beleszóljon, azt elképzelhetőnek tartjuk olyan esetben, ha mindkét fél fölkéri erre, s mintegy az ő békebíróságát kívánja. Ehhez azonban mindkét fél meghallgatása, a kérdés alapos megvizsgálása, minden vonatkozásának számbavétele szükséges. Akkor mi is magunkra nézve kötelezőnek, jónak, bölcsnek el tudjuk ismerni a döntést. Így azonban csak szükségtelen és fölösleges tüntetésnek kell látnunk a Hegedüsnek adott bizalomnyilvánítást, mely visszájára fordítva úgy hangzik, mint a Jávor részére szóló elítéltetés. Természetesen ezzel szemben mi is kiemeljük, hogy Jávor Béla munkatársunk is egyik dolgozó és küzdő tagja a magyarságnak, ki éppúgy megérdemli a bizalmat az ő szerényen végzett, fáradtságos munkájáért, mint akármelyik nagyratörő örökös képviselőjelölt a maga hangos szerepléséért.

Más ügy az, hogy a hírlapi polémia a kisebbségi magyar ügyvédek névsoráról szólván, a nemzeti hovatarozandóság kérdését hozta vitába a magyarnyelvű zsidóság tekintetében. Minden személyi kérdésen túl ez már fontos elvi és kisebbségi nemzetszervezeti kérdés. De éppen azért ezt se lehet személyi kérdésbe csomagolva, annak a hevületével, izgalmaival és kényességeivel összevegyíteni. Nem lehet ilyen személyi kérdések ötletéből és alkalmából eldöntések alá venni. Igaz, hogy egyszer el kell döntenie, de akkor tárgyilagosan, az összes figyelembe veendő szempontok személytelenítésével kell határozni róla. Hiszen nem arról van szó, hogy egy hírlapi vitában kinek van igaza, s hogy valaki különös politikai sikerekhez jusson közöttünk, vagy attól elessék. Hanem arról van szó, hogy az egész népkisebbségi magyarság, mint egy ujonnan most alakuló nemzettelény milyen népi, vallási és hagyományi alapokat számíthat a magáénak.

Igen, új népiség megalakulása van folyamatban, mióta a magyarság ebben az országban népkisebbséggé változott. Ebben az új népiségben erős lényeg az, hogy a keresztény egyházak adják meg benne a legfőbb összetartozandóságot. A zsidó hitközségekre azonban a népkisebbségi magyarság már nem támaszkodhatik se egyházi, se iskolai szempontból, tehát éppen a népnevelési téren nem. Isten ments, hogy ezt szemrehányó céllal akar-nánk mondani! Államilag ható, törvényekben rendelkező folyamat írja elő ezt a zsidó külön-

állást, mely aztán a világháború után folyton erősödött és néperkölcsei megalapozást is kapott a zsidó nemzeti mozgalommal. Tehát részint külső hatalmi ráhatás, részint belső természetes fejlődés az, ami a zsidó vallásukat a világháború előtti magyar életközösségből kikényszeríti.

Ennek a figyelmen kívül hagyásával a világháború utáni magyar népkisebbség megalakulását helyesen nem lehet elképzelni. Ez a kisebbségi magyar népalakulat semmi erkölcsi jogon nem követelheti, nem igényelheti, nem kívánhatja, hogy a zsidóság a magyar keresztény egyházak és iskolák fenntartásában résztvegyen. Ha ez így van, akkor ennek a következményeit is le kell vonni. Hitvallásos iskoláink útján népnevelésünk kiképez egy bizonyos értelmiségi, vagy más foglalkozásbeli réteget. Annak munkát a saját kisebbségi társadalmunk kell, hogy adjon, mert se a nép-többségtől, se más népkisebbségtől ezt nem várhatjuk. A magunk népi területén tehát a magunk neveltjeit kell elhelyeznünk. Így jön hovatovább mindinkább kérdésbe, hogy kisebbségi magyar szempontból magunknak kell-e számítanunk a magyarnyelvű zsidóság képzettjeit.

Nem antiszemitizmus ez, nem kiküszöbölési akarás; ez egyszerűen a népiségek megkezdődött különválásának a kérdése, s így az egyes népiségek életkérdése. Kiváltképpen az a vált jövő nemzedékünkre nézve. Lehet tudnunk és töprengnünk azon, hogy a különválást helyre lehet-e hoznunk, át lehet-e hidalnunk, testvéries kölcsönösségeket lehet-e és hogyan kell egymás között létrehozunk? Ezeknek a kérdéseknek a területe az, melyen a népkisebbségi magyarság és a magyarnyelvű zsidóság esetleg közös népi életalapot is találhat. De ezt még jól ki kell gondolni, jól át kell érezni és a gyakorlati megvalósításra is módokat kell találni, s ezek folytonosságát és állandóságát biztosítani. Meg tudjuk-e mindezt tenni? Ettől függ az, hogy dönteni lehessen, igazán dönteni, életre hatóan határozni a zsidó-magyar nemzeti hovatartozandóság kérdésében.

Mindenesetre fontos, hogy a kérdés bekerüljön a nyugodt elgondolások levegőjébe s

Történeti értékű feljegyzések

Közl: Biró Lajos

II.

Az uralomváltás első éve.

Erről a következőket írja a nagymultu főpap:

A háború megbukván, fegyverben a harc-téren maradt antant hatalmak a háború és forrongás által feldúlt Európa rendezéséhez fogtak. Ide hozzánk a rend biztosítása végett az antant hadak képviselőitében a román katonaság jött 1918. dec. 6-án, Nicolescu tábornok vezetése alatt.

Nehéz helyzetbe jutottunk, főképpen a bizonytalanság folytán, nem tudván, hogy mi a jogi helyzetünk régi hazánkhoz és az új uralomhoz.

Ebben az időben nehéz helyzetem volt. Mindenekben közvetítenem kellett a közönség és a hatalom között, ha nem is látható sikerrel, de mégis a hatalom éléből lassanként engedett és a helyzet elviselhetővé vált.

1920-ban a trianoni béke létrejövén, helyzetünk tisztázást nyert.

A felém fordult, belém helyezett bizalomnál fogva ügyünknek az élére kerülve, ezen minőségemből kifolyólag sok-szor kellett szólnom és írnom. Ezeket mind közzétettem a „Székely Közélet” című lap 1926. évfolyamának 23., 24., 25., 26., 27. számaiban, hogy legyenek okmányok a jövő számára gondolkozásunkról és eljárásunkról. Ezeknek minden szavát én irtam.

Pál István az első magyar szenátor.

Szenátorrá való választását így örököltette meg:

A magyarság magát az átcsatolt területen szervezvén, elhatározta, hogy a politikai életben résztvesz és azért az 1922. évi választásánál a törvényhozásba képviselőket jelölt, de azok

közül mint a Magyar Párt jelöltjének egyedül nekem sikerült a szenátusba bejutnom és így szenátor voltam 1922—1926-ig. Megválasztásom azért volt fontos, hogy legyen, aki a magyarság nyilatkozatát az ország házában a választásoknál előfordult visszaélések miatt megtegye.

Harc a hitvallásos iskoláért.

A magyar államból kiszakítván, — írja tovább, — iskoláink államségélye megszűnt és így iskolánkról mindenkben az egyházközösségnek kellett gondoskodni, ami annál nehezebben ment, mert azelőtt nem fizetett az egyházközösség semmit, most pedig az évi járulék félmillió lei körül van. De egyházközösségünk belátta a helyzetet és úgy viselte magát, hogy példát adott az egész espereskerületnek, amely első helyre jutott az iskolai ügy felkarolásával az egész Transzylvániában. Mi kezdeményeztük és vezettük az 1922. évben Sighisoarán tartott iskolai kongresszust, aminek naplóját Biró Lajossal állítottuk össze és nyomattam ki, hogy legyen okmánya annak a nagy gondolatnak, hogy a vallásos iskola melletti hitvallás végett az ardeali részeken lévő összes kisebbségi egyházakat meghívtuk.

Az iskolai ügy körüli tevékenységem is egyik ok lehetett arra, hogy az ardeali római katolikus Státus annak a bizottságnak az élére állított, amelynek feladatává tételet keresni a formákat és módokat az iskolák fenntartására az egész országrészben, aminek — mondhatom, — hogy az ügy fontosságához illően igyekeztem megfelelni. Ezek ugyan személyi ügyeknek látszanak, de mégis az állást is érintik és azért főlelitem.

Az egyházi események közül a püspökjárásról, az urnapi búcsúról, a kerületi és országos katolikus nagygyűlésről emlékezik meg eképpen:

Püspökünk Ünagyméltósága évenként látogatva, látogatása mindenkor lelki megmozdulást kelt még olyanoknál is, akik máskor nem igen járulnak a szentségekhez. A székely nép általában nem vallástalan, de napi megszokottságából természete szerint csak rendkívüli

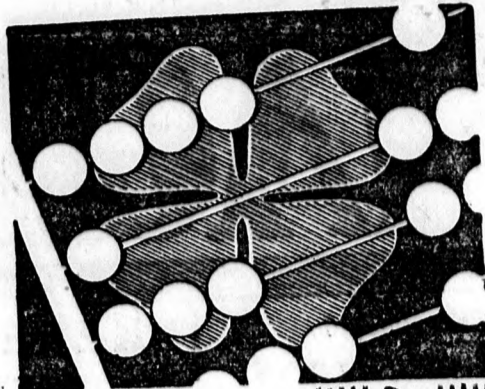
eszközökkel emelhető ki. Ilyen a püspökjárás. A lelkiesség szempontjából az évi rendes vallási ténykedések között kiemelkedik az Urnapja, amire a környék plébániái lobogós keresztelők alatt jönnek be és nagy közönség részvételével ünnepélyes körmenet tartatik az Oltárszentessel, amire a mi helyiségünk különösen alkalmas.

Az 1928-ik esztendőben a katolikus népszövetségi egyesületek jöttek össze a kerületből, szintén zászlók alatt, Jézus királyságát ünnepegni istentisztelettel és előadások hallgatásával, ami az esti szürkülésben impozáns gyertyás körmenettel ért véget. Oly szép ünnep volt, hogy méltó arra, hogy emlékezetben maradjon.

De emlékezetben marad az is, hogy az 1931. év szeptember 5—6. nariain az országos katolikus nagygyűlés a timisoarai és oradea — satumarei püspökök jelenlétében és élénk részvételével itt volt oly nagyszabásulag tartva, mintegy tízezren véve részt az esti szürkülésben tartott gyertyás körmenetben, hogy még a vezető püspököket is meglepte, meghatotta. Csúpan csak pap száznál több volt. A főtéren a Krisztus-szobornál püspöki mise után az egyházi beszédet a híres P. Bangha Béla tartotta. Olyan nagy volt a hatása, hogy csupán csak ezt hallani is érdemes volt a gyűlést tartani. Sajnos, a mi püspökünk betegsége miatt fával volt. Levélben emlékezett, aminek felolvasását mindenki meghatótsággal hallgatta. Mindenkinek haszna volt lelkileg a minden tekintetben lelketemelő ünnepségből, de természetesen legfőbb nekünk, ittenieknek, amiért hálásak kell hogy legyünk és vagyunk is, habár a mostani viszonyok között alig mertünk belemenni, hogy a gyűlés itt tartassék, de aztán annál nagyobb volt az örömünk.

Ime, nemcsak a fudai Évkönyvek s az Ekehárd szerzetes Krónikái szolgálhattak forrásul a történetírásnak, de forrásul szolgálhatnak a mi gyorsan rohanó és könnyen felejtő korunkban a XX. század napjainak a feljegyzései is, mint a fentiek mutatják.

Kiszámíthatja a SZERENCSET!

Nem egyszerű állítás ez, hanem matematikai valószínűség. Hála az aprólékos számításoknak, amelyek pontosaknak és szerencséseknek bizonyultak, az AURORA SORSJEGYARUDA a sorsjegyeket olyan készletből árulja, amelyet a BRAZILIAI módszer szerint válogatott össze. Ez a magyarázata a sok milliomosnak a mult sorsjáték alatt. A számok bizonyítanak. Kérjen felvilágosítást az egész országban mindenütt levő irodáinktól.

LOTERIA DE STAT SORSJEGYET
csakis az
AURORA
sorsjegy-nagyárudánál vásároljon

AURORA szerencsét hoz!

szabaduljon meg a szemrehányó érzékenykedésektől és kölcsönös vádaskodásoktól. Népiségek párhuzamos kifejlődésének a jelenségével állunk szemben, s ezt kell meglátni és nem egymás arcába ütni, hogy csak szikrázó szemekkel nézzünk egymásra és ne lássuk a kivezető utat. Legalább is az egymás mellett vezető utat meg kell találnunk. Azonban azt is észre kell vennünk, hogy se együtt közösen, se

egymás mellett haladunk a vallásaink körüli csoportosulás feladásá arán nem lehet. Hitközösség útján csak vallástalanság, sőt vallásellenesség állhat elő. Ez pedig népünket csak nyersen anyagi érdekszövetségekbe, ezek politikai szervezeteibe, végeredményben a vörös népfrontokba vezetheti, de saját népkisebbségi nemzetgyéniségét így soha meg nem találhatja.

A római katolikusok Egyházmegyei Tanácsának közgyűlése

(Tudósításunk folytatása az első oldalról)

— Ez a ránk kényszerített világnézeti vihar, amelynek mi csak az előszelét érezzük, nagy kitüntetés, de nagy megpróbáltatás is számunkra. Kitérés, mert annak a jele, hogy komolyan vesznek, hogy vannak tehát szellemi értékeink, amelyekért küzdeni érdemes. De megpróbáltatás is, mert a küzdelmet keresztény katolikus módon kell megküzdeni. És ez azt jelenti, hogy megalkuvás nélkül, törhetetlen akarattal kell harcolni minden téves, hibás és rossz eszmeáramlat ellen. De könyörület, igaz és őszinte felebaráti szeretettel felkarolunk minden tévedő, hibázó, minket gyűlölő embert.

— Az Egyházmegyei Tanács jogelődje, a Status szintén világnézeti harcok közepette született. Őseink jól megharcolták a harcot, most rajtunk a sor. Engedjék hinni és remélnem, hogy napjaink világnézeti harcaiban az Egyházmegyei Tanács és annak minden egyes tagja is becsülettel meg fogja állani a helyét. Ilyen gondolatoktól vezérelve, a világi elnök urral egyetemben a mindenható Isten nevében, az

Majláth püspök munkásságának méltatásai Előadói nagy beszéd az egyházmegyei alapokról, az iskolákról és az egykori Státusról

Ezután az igazgató-tanács évi jelentését kezdték tárgyalni. A jelentés első pontjaihoz Balázs András prelátnak, az Egyházmegyei Tanács előadója fűzött részletes tájékoztatást. Majd összefoglaló ismertetést adott az Egyházmegyei Tanács jogelődje, az ardeali Római Katolikus Státus kezelésében volt tanulmányi, vallási és ösztöndíjazó alapokról. Ezeket a bankbukások miatt súlyos veszteségek érték. Azonban végsőkéig menő takarékosággal mégis sikerült az alapokra bízott fenntartó kötelezettségeket teljesíteni. Az előadó hasonló összefoglalásban ismerteti azoknak a nehézségeknek történetét, amelyekkel a katolikus hitvallásos oktatásnak kell megküzdenie. Emlékeztet az 1925 évi genfi iskola-panaszok előzményeire és arra, hogy milyen kedvező fejlődés indulhatott volna meg, ha Anghelescu miniszter magánoktatási törvényébe és iskolapolitikájába átvette volna azt az egyezményt, amely a panaszok elintézésére folytatott tárgyalások során a miniszter és a magyar keresztény egyházak között létrejött. Sajnos, az egyezményt még nem hajtották végre. Balázs prelátnak itt számokkal mutatta be azokat a veszteségeket, amelyek az azóta elmúlt, — közel 11 esztendő alatt érte a katolikus iskolákat.

Az előadó aztán rátért az egykori katolikus Státus és a kulturális alapok körüli harcok történetére és annak a meggyőződésének adott kifejezést, hogy a Status ma is fennállhatna, ha nem lettek volna birtokában a jelentős vagyont képviselő alapok. Kiemeli ennek során azt a parlamenti harcot, amelyet Gyárfás Elemér világi elnök a szenátusban vívott. A továbbiakban elmondja, a Státus jogszemélyiségét elintéző pót-konkordátumnak a történetét. Ez a pótegyezmény egyenlő a konkordátum erejével, mégis vitássá tették, s ebből folyólag az egykori Státusnak öt nagy vagyongöpi pere még mindig folyamatban van. Emlékeztet ezután arra az egyetlen évre, amikor Avarescu kormányása alatt a katolikus iskolák még államszolgálatot kaptak, egymillió ötszáz ezer leier értékben. Ezzel kapcsolatban meghatott szavakkal esetelt az azt a fáradhatatlan munkát, melyet az ősz püspök a küzdelmek során kifejtett.

További hozzászólások a jelentéshez

Inczedy-Joksmán Nándor szólalt fel ezután. A közgyűlés nevében köszönetet mondott Balázs András referensnek fáradhatatlan és eredményes működéséért.

Dr Varga Béla arról az apostoli munkáról szólt, amelyet Majláth püspök főpásztorokdása alatt végzett: a páztorizáció nagy művéről, az általa emeltetett iskolaépületekről, a sorsközösség vállalásáról. A továbbiakban esetelt, milyen mélyreható aggodalommal gondolt azokra a nehézségekre, amelyekbe a konkordátumpótló egyezmény végrehajtása ütközik. Ebben a tárgyban határozati javaslatot terjesztett elő, amely az egyezmény végrehajtása érde-

Egyházmegyei Tanács idej közgyűlését megnyitóm.

A püspök szavait a közgyűlés óriási éljenzéssel, tapsal fogadta.

Iskolaügy, tanárok fizetése, sajtóügy

Gyárfás Elemér az odorheui főgimnázium ellen vitt és felmentessel végződött fegyelmi ügyet ismertette, majd az iskolai ünnepek és a kezdő tanárok fizetésrendezése kérdéséről részletezte. Dr Csipak Lajos hozzászólásában számszerűen kimutatta, hogy a többi kezdő tanárokkal szemben a főnevelőintézetek aligazgatóinak havi száz leier fizetésért kell végezniük felelősségteljes feladatukat. Dr Papp János is sérelmesnek találja ezt a helyzetet, s kéri, hogy az egyházmegyei igazgatótanács segítsen ezen az állapoton.

Orbán János esperes arról beszélt, hogy a püspök megnyitó beszéde jelezte, milyen világnézeti harcok közt létesült a Status. A mai idők is hasonlóak az akkoriakhoz. Most azonban nem hitviták, hanem krajcáros lapok terjesztik mindenfelé a gyűlölködés szellemét, mi pedig ezekkel szemben semmit sem teszünk, kivéve a prédikációkat és az újságcikkeket. Világi és egyházi erőink, gazdasági és szellemi táborunk együtt nekiindulását sürgeti a bajok leküzdésére. Összefogó akciókra van szükség.

Szabó György apát súlyos szavakkal emeli ki ennek a kérdésnek a jelentőségét és radikális határozatokat követel. A gyakorlati program összeállítására egy bizottság kiküldését kéri. Pál Albert igazgató-tanító arra mutat, hogy a falusi intelligencia nem teljesíti kötelességét. Dr Bartha Ignác a katolikus szövetkezeti mozgalom javaslatáról beszél. Szakemberek kiképzését, szaktanszékek felállítását ajánlja. A közgyűlés ilyen értelemben hozott határozatot.

Példaadó áldozatkészség egyik egyházközségben

Merza esperes felszólalása után dr Boga Alajos egyházmegyei főtanfelügyelő példaképpel említi azt a páratlan áldozatkészséget, amely a reghini leánygimnáziumot fenntartja. Sajnálatát fejezi ki afőlt, hogy az igazgatótanács nem állhat több segítséggel a reghiniek oldalára. Ugyanerről beszél dr Papp János is, aki többek között ezeket mondja:

— Ezek az emberek nemcsak egyházi adójukat fizetik rendszeresen, hanem fejenként 2-5000 leies iskolaadóval rójják meg magukat, amit pontosan meg is fizetnek.

A törvény segítségéhez folyamodnak az elemi iskolák és óvodák ügyében

Dr Pittner Árpád a tanügyi bizottság előadójaként ismertette az elemi iskolák és óvodák kérdéséről. Több iskola sérelmét részletezte és megtorló intézkedések követelésére kért határozati javaslatot. Ezután dr Boga Alajos főtanfelügyelő kijelentette, hogy a közgyűlés tanácskozása most érkezett el a legfontosabb kérdéshez. Több törvénytelen és szabálytalan esetet említett meg, beszédét ezzel zárta:

— Mi legyen a mentségünk? Erőnk: — a törvény. Ami jogot a mi fennmaradásunkra adott, azt követelnünk kell.

A kérdéshez dr Gyárfás Elemér szólt hozzá. Kijelentette, hogy mindenütt, ahol arra

jogcím van, a hitvallásos iskolák megtették a bűnvádi följelentést az egyes állami tanítók hatalmi túltengései ellen. Nemcsak szomorú és tragikus, de néha már szinte neveléses az, hogy az állami tanítók hatóságoknak képzelik magukat és önkényesen lepecsételik az iskoláinkat. Ezentúl ha ilyesmi megtörténik és nyolc napon belül fel nem nyitják az épületet, hivatalos hatalommal való visszaélés címén kell eljárást indítani ellenük.

Dr Gyárfás Elemér beszéde után a püspök bezárta a közgyűlést, illetve annak folytatását délután négy órára halasztotta.

BUCUREȘTI LEVÉL

A liftes ember

București, november hó. Minden nap felvon a főposta liftje a második emeletre, hogy feladhassam sajtótáviratomat. Tágas, nehézkos alkalmatosság ez. Morajló bűgással, méltóságteljesen közlekedik a sötétes liftüregben s a kezelője egy örökké borostás, csontos barnaképzű, komoly és láthatólag gondokkal terhelt öregember. Nagyon szigoruan végzi szolgálatát. Akinek nincs engedélye, hogy felmenjen az első vagy második emeleti hivatalokba, annak orra előtt kiméletlenül becsapja a lift vasajtáját.

Parancs, parancs, — mormogja és már nyomja is az áramkapcsoló gombot s a lift belső tejtüvegese ajtaján ilyenkor hadonászó, de hamar eltűnő árnyékként tetszik át a visszamaradt úr dühös méltatlankodása.

Mindjárt az elején feltűnt nekem ez a rideg, szigorú szolgálatteljesítés. Mely vidékről kerülhetett ez a katonás fegyelmet tartó postásbácsi ebbe a kedélyes, lágy s az erélyesen fellépő ember előtt nagyobb ellentállás nélkül, belenyugván engedő környezetbe? De nem szenteltem különösebb figyelmet neki. Egyszer azonban nagyon heves jelenet játszódott le a liftnél. Egy előkelőnek látszó úr lábával hátráfamasztotta a vasajtót s úgy akarta kieroszakolni bebocsátását.

Tilos, — jelentette ki a liftes ember erélyesen.

Az előkelő úr határtalan megütközéssel hivatkozott rangjára, s fenyegetőzött, hogy majd megmutatja ő. De az öreg postás mégsem engedett.

Már akármit csinál is ön, én azt teszem, amit parancsolnak nekem.

Ezen a kissé indulatosan kirobant mondaton érezni lehetett, hogy a liftes ember nem beszél tökéletesen románul. A követelőző úrnak ez helyzeti erőt adott.

Jobb lesz, ha megtanulod az állam nyelvet, — harsogta.

A liftest ez se félemlítette meg. A lehetőségig udvariasan félretolta az erőszakos urat s a következő percben már bűgött a lift fölfelé. De hallani lehetett a bűgáson át az alulról felhatoló szidalom töredékeit.

A liftes csak állt, komor nyugalommal, szólanul, kezét a felvonó belső ajtajának részfogantyúján tartva és durva képosztós zubbonya alatt még csak sóhajtsra sem emelkedett a melle. Mezszozik már.

Másnap egyedül voltam vele a liften.

— Maga magyar ember? — szólítottam meg magyarul.

Felém fordította becsett, szikkadt, túráni arcát.

— Be kell vallani, kérem, az vagyok.

A sorsával megalkudni kénytelen, de egyúttal ahhoz eltökélten ragaszkodó, megalázott kisember szomorúsága remegett a hangjában.

— Hogy került ide?

— A nyelvvizsga miatt... Először Lugojra helyeztek át, aztán ide.

— Van még itt magyar postás?

— Nem tudok mást.

Célhoz értem, új utasok jöttek, nem folytathattam a beszélgetést. De nem tudtam többé szabadulni a szegény, ide-oda dobált állami szolga képtől. És mindig úgy láttam őt magam előtt, mint a kenyérért vívott ádáz küzdelem derék kisebbségi harcosát, aki gondtól, bánattól nyomottan, gyötörtől nehéz körülmények között, teljesen magára hagyatva, állhatatosan és hősiessé állja meg a sarat.

Csak napok múlva vehettem vele fel ismét a beszéd fonálát, mikor megint kettesben voltunk a liften.

— Lugojon építettem egy kis házat, —

mondotta visszaemlékező ellágyulással. — S most ott kellett hagyni. De megfellebbeztem az áthelyezést. Talán sikerül még visszaesni. Addig ide se hozom a családot.

Ismét napok teltek el, mialatt én mindig zsúfolt felvonóba szálltam. A derék magyar liftes ember rendíthetetlen türelemmel és végtelen kötelességtudással teljesítette feladatát. Már szinte odanőttnek tetszett a le-fel járó alkalmatosságához, mint valami eltávolíthatatlan lel-tári darab. És közben, tudom, öszülő fejében folyton a lugoji házikó gondja járt, az otthon-hagyott családé, meg a saját nehéz sorsáé, hogy ime vén fejjel egyes-egyedül kell ebben a nagy idegen városban hányódnia.

Egy ízben arra használtam fel a kettesben-maradás rövid pillanatát, hogy kijavítottam egy gyakran használt hibás román mondatát, amely miatt fölényesen csúfolódtak vele a lift utasai. Nagyon hálás volt az oktatásért, Isten áldását kérte rám s a legközelebbi alkalommal, mikor megint egyedül maradtunk, még nagyobb bizalommal beszélt.

— Van egy férhezment lányom és egy nagy fiam. Bajos így nélkülük. Ide fogom hozni őket. Könnyebb az élet, ha az ember nincs egyedül.

Egy teljes hét multával kínálkozott ismét beszélgetésre alkalom. Alig várta, hogy becsukja a lift ajtaját és megnyomja az áramkapcsoló gombot.

— Itt van a család, — mondta s ütköző szakkála és barna képe sötétjén gyermeket derű sugárzott át. — Kaptam egy egészen olcsó szobát.

Jó ideig elégtlenül tűrte nehéz és kényes szolgálata kellemetlenségeit. De folyton gyűlték a bajok. Egyszer egy postai felügyelő panaszkolta be a személyzeti főnöknél hajthatatlan szigorja miatt, mászor egy bundás hölgy, akinek magánbeszélgetését hiúsította meg, igyekezett befolyását felhasználni ellene. Nem volt nap, hogy ne lett volna kisebb-nagyobb összekoccanása olyanokkal, akik a szolgálati rend érvényesítését személyes sérelemnek tekintették s egy kis, magyar származású alkalmazottól meg éppen elfogadhatatlannak érezték.

— Nagyon-nagyon nehéz, — panaszkodott egyszer az öreg. — Mintha ütközők között ronszolódna az ember. Legjobban szeretnék már nyugdíjba vonulni. Talán sikerül is. Nem-sokára meglesz a harminc éves szolgálatom.

Ismét hosszabb ideig gondokba borultam láttam. Ha nyugdíjba vonulhat, akkor megint visszaköltözködéhetnek a lugoji háza... És akkor boldog, nyugodt hazai élet következik. De vajon sikerül-e ezt az utolsó akadályversenyt megfutnia? Át tudja-e menteni annyiszor veszélyben forgott kis járandóságát az akkor terhes napjaira?

Valami két héttel ezelőtt történt, hogy az öreg postás örömtől kikerekült arccal újságotla nekem:

— Tegnap itt volt a liften a szolgálati főnök úr. Megkérdeztem tőle az én dolgomat s azt felelte, hogy hat hónap múlva minden nehézség nélkül nyugdíjba mehetek.

Ez az értesülés hihetetlen erőt adott neki minden baj és gond elviselésére. Kiegyenesedve, biztonságosan végezte szolgálatát s ha valaki erőszakoskodott vagy fenyegetőzött, öntudatosan mondta:

— Tessék kérem panaszra menni. Én a rendeleitől nem tágitok.

A napokban üresen világított a lift a főposta felhómályos folyosóján, mikor odaérkeztem. S a védő rácsok támaszkodva, leverten és megörnyedve állt a liftes ember.

— Mi baj öreg? — kérdeztem.

Csüggedten, fátyolos hangon felelt: — Ma találkoztam egy timisoarai szerb postásnővel, akit 28 évi szolgálat után bocsátotak el. Az embernek egy hajszálon függ a kenyere. Folyton aggódnia kell.

Semmi közelebbi részletet nem tudott az elbocsátás körülményeiről. De rettegés csapódott szívébe, ami állandóan ott szálldos minden magyarajku állami alkalmazott feje fölött.

Most már meleg érdeklődéssel várom, hogyan alakul a derék öreg liftes ember életesora s hogyan önti ki előttem bánatát vagy örömet, ha időnként egyedül maradok vele a liften.

KRANE ANNA
Magna Peccatrix
(Bünbánó Magdolna legendája).
REGÉNY
Fordította: IJJAS ANTAL
Ara füzve 110
„ kötve 135 és 5 lei portó.
Kapható könyvosztályunknál

25 év alatt 13 gyermeke született egy pásztornak

Egy sokgyermekes csángó-pásztor megható hálarigmusai

— A magyar pártirodák levelesládából —

A ghimesvölgyi lunca de mijloc származású, jelenleg Ciucsánmárton községben letelepedett 54 éves Fikó István pásztornak és 48 éves feleségének 25 évi házasságukból 13 gyermekük született. Segélyért folyamodtak a Magyar Párthoz és dr. Pál Gábor orsz. képviselő ezer lejt ajándékozott a nagycsaládu pásztornak. Ebből az alkalomból intézte Fikó István csángó a Magyar Párt mercuria-ciuci irodájához a következő levelet, melyhez minden megjegyzés fölösleges.

Meg kell mondjam a világnak lelt napjainkat! Szomorúság s nagy szegénység látogatta kies hajlékinkat. Vagyonunk nem vala talpalatnyi föld sem, de volt boldog házas élet, amiként scholsem. Születésem vala 1882-ben, a feleségemé 1888-ik évben. Házasságot köték 11-ben gyimesközéploki szép törvényességben. Kincseink Istentől nagyszámban jövének: gyermekeknek neveztük drága kincseinket. Egészséges szép felnőtt emberek, van közöttük ugyan több kiskorú gyermek. Nevelendő gondkincsünk nagyszámba, nem kevesebb, mint tizenhárom vala. Ezek közül Isten kettőt kiszóltta: egy fiút és egy leányt magához fogada, tizenegyet nekem életben meghagya, s mai napig is életben megtarta. Páros élet folytán hat fiam s hét lányom kincsel rendelkeznek s bizony nem soványon. Tizenhét unoka szólítja: Nagyapó s ki tudja, mennyit ad még a Mindenható. Életünkben küzdve gyerek neveléssel, gonddal, búval-bajjal, de nagy „szüvességgel“. Pásztorok és napszám lón a keresetünk, hogy gyermekeinkkel éhen el ne vesszünk. Tizenkét községben lón tizennyolc évünk pásztorok élete s mindenütt körülvevő becsületes itélet. Ezen jelzett idő alatt sok szerencse kísért, becsüléssel, gondossággal, szerénységgel érdemeltük ki a jó bért.

Sorsunk most nehezedett, gyengültek izmaink, távozni nem hagytak mégse községeink. De azután mégis otthagytuk silány, terméketlen szülőházánk és Alcsikon kedves, termékeny szinű új hazát taláánk. Nyughelyet ad nekünk Szentmárton községe, áldassék érette az Urnak szent neve. Öreg édesapa, idős öreg anya, bár fájósak csontjaik, ma is hat kiskorú gyermek gondos eltartóik.

Agyamban forgattam a nagy tisztességet, hogy merre forduljak a jobb megélhetés elnyerése végett. Kéréssel fordultam én főuraimhoz, Ciucvármegye Magyar Pártja főirodájához. Iroda okmányokat és bizonyítványt kért, amit ki is kaptam jóviseletemért. A fénykép s szegénység meg is tette érvényét, ezer lejt postáról én biz a kivevék. Könnyem csorog vala a pénznek láttára, nem vágytam életben nagyobb boldogságra. Hálds köszönetem üzenem „mádná“, tartsa meg az Isten jötevének örök jószolgálatjára. Adja szent áldását a Teremtő a földre és főuraimékat vegye kegyelmébe. A képviselő úrnak áldja meg családját s fordítsa feléje Isten jószándékát.

1936 november 10.

A legmélyebb alázattal:

En FIKÓ ISTVÁN, pásztor.

A másolatot hitelesíti:

Albert István.

Trikál József:

Új élet a régi romjain

Szines egymásutánban láthatjuk e könyvben az új világot, amely felé haladunk, az új szellemet, amely mindent átjár, koruk sebeit, a kibontakozás lehetőségeit.

Amateur-kötés, 230 oldal. Ara 105 lei és portó.

Kapható könyvosztályunknál

Jávör Béla.

A bécsi hármass értekezlet megkezdődött

Ünnepi vacsora a schönbrunni császári kastélyban Schuschnigg kancellár és a más két állam külügyminisztere a közép-európai és dunavidéki békeszervezésről

Bécsből jelentik: Schuschnigg osztrák szövetségi kancellár szerdán este a schönbrunni kastélyban vacsorát adott az olasz és magyar vendégek tiszteletére.

Az ünnepi vacsorán Schuschnigg felköszöntőt mondott, melynek elején üdvözölte a két külügyminisztert és nemzeteket. Kijelentette, hogy az év márciusában Rómában tartott összejövetel óta bekövetkezett események folytán a római jegyzőkönyv államai célszerűnek látták az újabb tanácskozást is az eseményekre vonatkozó álláspontok felülvizsgálását. A világosság, őszinteség és céltudatosság szelme, mely a római jegyzőkönyvek létrejöttét jellemezte, irányítja a bécsi találkozót is. Nem arról van szó, hogy sok és szép szavakkal fejtegetjük, hogyan és mit lehetne megtenni. hanem minden azon múlik, hogy határozott tettekkel, erkölcsös cselekedettel, világos és biztosan

célhoz vezető utat tárjunk fel a jövő felé, mely kijelöli az irányt a sok szenvedés következtében meggyöngyült népek új életéhez és virágzásához.

— Ehhez szükséges — mondotta Schuschnigg — a saját erő és történelmi küldetés tudata és az akarat, hogy a közös kultúra eszméje érdekében a nagy feladatokat vállaljuk és a gazdasági téren való rendezés mellett ne feledkezzünk meg a szellemi közösségről sem. Ha ezáltal nagy mértékben hozzájárultunk Közép-Európa újjáalakításához, amit ma már nem lehet észre nem venni, akkor tudjuk azt is, hogy

soha nem volt szó mások elleni blokk alakításáról.

hanem mindig a kikristályosodás magjának, az észszerű csoportosulás magjának tekintettük magunkat. Ezzel pedig a tartós és szilárd béke művének tesszük igazi szolgálatot.

Schuschnigg ezután megemlékezett Gömbösről és Dollfusról, akik ott állottak a római jegyzőkönyvek bölcsője mellett, Mussoliniről szólva megemlítette, hogy a Duce példát adott, hogyan lehet az egyesek sajátosságainak tiszteletbentartásával szabaddá tenni az utat az együttes munka és közös célok felé,

a résztvevő államok hasznára és ezennél mindazok javára, akik Közép-Európa békés és észszerű alakulásában érdekeltek.

Schuschnigg ezután az értekezlet hódolat- teljes szerencsekívánatait tolmácsolta az olasz királynak és abesszin császárnak születésnapja alkalmából. Majd annak a reményének adott kifejezést, hogy ez az értekezlet is hozzá járulni a három ország közötti barátság elmélyüléséhez. Ausztria — úgymond — a jövőben is megtesz mindent, hogy hűséges és megbízható útitárs legyen az Európa szívében alakuló sors- és békeközösség felé vezető úton.

Végül poharát az értekezlet sikerére, az olasz király és etiop császár, valamint Magyarország kormányzója egészségére, az olasz nemzet és a szomszédos magyar nemzet jövőjére ültette.

A magyar külügyminiszter beszélt

Kánya Kálmán megköszönte Schuschnigg meleg szavait, amelyeket a magyar nemzetnek és kormányzónak szentelt. Ő is megemlékezett Dollfusról, majd örömet fejezte ki, hogy a római jegyzőkönyvek államai egy éven belül már másodikban ültek össze. Hangoztatta, hogy a magyarok is ezt a csoportosulást sohasem úgy fogták fel, mint mások elleni blokkot, hanem — mint azt az osztrák kancellár is kifejezte, — a kikristályosodás magjának, melyben értékes fejlődési lehetőségek rejtőnek a jövőre nézve.

— Fáradságos — mondotta, — de szép

feladat ezt a folyamatot erőnkhez mérten előmozdítani, abban a reményben, hogy ilyen módon megvalósulhat a mindenki által óhajtott, igazi béke.

A legmelegebben csatlakozott azokhoz a szerencsekívánatokhoz, amelyeket a kancellár kifejezésre juttatott. Majd így folytatta:

— Különös örömmre szolgál, hogy ebben a baráti körben közölhetem, hogy a kormányzó Öfömlétsége római látogatása alkalmával Victor Emánuel királlyal személyesen közölheti, hogy Magyarország elismeri a római császárságot Abessziniában.

Kánya Kálmán végül poharát az olasz királyra és abesszin császárra, az osztrák szövetségi elnökre és a három ország fejlődésteljes együttműködésére emelte.

Az olasz külügyminiszter beszélt

Ciano gróf pohárköszöntőjében örömmel ragadta meg az alkalmat, hogy újból megerősítse ama barátság kifejezését, mely Olaszországot, Magyarországot és Ausztriát egybefűzi.

Ez a barátság nagy szolgálatot tesz a közép-európai egyetértésnek. Ausztria, Magyarország és Olaszország azt a ritka példát adta

Szóba kerül a magyar fegyverkezési egyenjogúság, de a Habsburg-kérdés nem

Bécsből jelentik: A Pesti Hírlap munkatársa beszélgetést folytatott egy olyan diplomatával, aki hivatalos minőségénél fogva pontosan ismeri a bécsi tárgyalások anyagát.

A diplomata közölte, hogy Magyarország fegyverkezési egyenjogúságának kérdése az értekezlet egyik fontos pontja. Ezuttal még nem fog sor kerülni messzebbmenő határozathozatalra; elsősorban azért nem, mert a ma-

gyar kormány maga sem tartja időszerűnek, hogy ezt a kérdést már a közeljövőben fölvesse. Most arról lesz szó, hogy újra elismerik és erkölcsi támogatásban részesítik Magyarországot egyenjogúsági igényét, anélkül, hogy Magyarország levonná ebből a gyakorlati következtetést. A szerdai és csütörtöki tárgyaláson nem kerül szóba a Habsburg-kérdés. A nemzetközi helyzet ma amugysem kedvez e kérdés fölvetésének.

a népek a szolidaritásban bízva, ne tekintsenek bizalmatlansággal szomszédjaik felé.

Ezekben a kemény és az európai államok számára viharos esztendőben a római jegyzőkönyvek nemcsak értékes eszköznek bizonyultak az államok közötti munka és együttműködés számára, hanem megjelölik az utat egy terjedelemben nagyobb mű, a közép-európai megbékélés és stabilitás felé. A római jegyzőkönyveknek kezdettől fogva

nem volt és ma sem az a céljuk, hogy a dunai medencében elvállassák az államokat,

az érdekeket s egy blokk alakítására törekedjenek. Ellenkezőleg: céljuk jó kapcsolatok kialakítása és megszilárdítása volt. Ezzel olyan műhöz járulunk hozzá, melynek az általános együttműködésnek, a béke művének kell lennie.

Csatlakozott Ciano az előtte szólóknak Gömbösről és Dollfusról való megemlékezéséhez, megköszönte Schuschnigg szavait, majd poharát az osztrák szövetségi elnökre, Magyarország kormányzójára, Magyarország és Ausztria jövőjére és arra a barátságra emelte, mely a fasiszta Olaszországot ezzel a két állammal összeköti.

Vásároljon Sorsjegyet

a
COLECTURĂ OFICIALĂ
által!

Falvakban vásároljon sorsjegyet a
COLECTURA RURALĂ A OFICILOR POȘTALE
által, a levélhordóktól

A nyeremények igen nagy száma, amelyet ezek az árudák minden huzás alkalmával kifizetnek igazolják a szerencsét, amelyet játékosainak hoznak. Ezen kívül az irodák tökéletes szervezete a játékosok legpontosabb és figyelmes kl-szolgálatát biztosítja.

VÁSÁROLJON SORSJEGYET

az **Allami Sorsjáték** I. osztályára a

COLECTURA OFICIALĂ

által. Székhelyek az egész országban.
Főintézetek Bucarestben és Clujon.

Sucursala Orauca Str. Reg. Ferdinand 11. Casa nationala epuleten. Telefon: 411

IJJAS ANTAL:

JOE CHAMBERLAIN

(1836—1936)

Hogyan élt, hogyan halt meg, hogyan viaskodott az angol nagybirodalmi gondolat első politikusa?

Eppen most van száz éve, hogy megszületett!

A belőle kisugárzó erő a vonzás és taszítás mágneses terét árasztotta köréje s ez a feszültség azonnal végigfutott a padsorokon, amint a parlament üléstermébe lépett. Középtermétű, karcsú férfi volt, öreg korában is fiatalos és mindig elegáns. Akkor, amikor — negyvenéves korában — képviselővé választották őt, Birmingham rettegően radikális hírvé, vörös polgármesterét, *Disraeli*, a vén oroszán, gúnyosan és megkönnyebbülten állapította meg róla, hogy olyan kifogástalanul viseli gomblyukában virágjait, akár egy gentleman.

Az 1876. évi választás új honatyái közt az

Az út, londoni kispolgárok közül

Az öreg Chamberlain a jobb módúak közé tartozott, fiát jobb iskolákba küldte, azonban már a kamaszvek kezdetén maga mellé vette fizetését. Ez természetesen is volt, mert nem voltak anglikánok s a disszenterek elől az érvényesülés minden útja el volt vágva. Jakab óta, aki ellen fegyveresen harcoltak, ellenségei a királynak és a lordoknak. Ebből a környezetből és lelkiségéből nőtt ki *Chamberlain*, akiben, ki tudja, hány nemzedéken át felgyült energia robbant szét, mint a bomba, amikor a lehetőségeknek eme szűk és zezugos síkatorából szabad levegőre került: Birminghambe.

Nagynénje rokonainak fűcsavargyártó üzemük volt itt s amikor alkalom kínálkozott arra, hogy üzemüket kibővíthetik és áttérhetnek gépi erőre, nagy reménykedve az öreg Chamberlainhoz fordultak tőkéért, mert sejtették, hogy megtakarított pénze is van. Annak valóban volt, de féltette, azért a pénzzel együtt elküldte fiát is, akét két lábón állónak és energikusnak ismert: ne csak pénzzel, hanem személyesen is társuljon be az üzletbe. *Igy haragya ott egy szuster a kaptafát, hogy organizáljon egy üzemet, később organizáljon egy várost és megálmodja egy világbirodalom organizációját.*

Joe derekasan nekifeküdt a munkának. Egy tulajdonjogként megvett szabadalommal *acélszavarkat* kezdett gyártani. Idővel a városon túl az egész tartományra, majd Angliára terjesztette ki gyártmányainak piacát, szállított a kontinensre, később Amerikába és diadalmasan konkurrált saját földjükon az amerikai cégekkel. Közben pedig — mindjárt — megérkezése után — nekifeküdt a könyveknek. Történelmet, fizikát, természetrajzot, francia irodalmat tanult s mindezek közt arra is volt ideje, hogy — mint a város legjobban fellendülő üzemének vezetője, majd tulajdonosa, — *társaságba* is járjon és ragyogó *táncosként* mutatkozzék be a szalonokban s még ragyogóbb *debatálnak* a politikai vitákban.

A „vörös polgármester“

Birmingham munkásváros volt, sőt skót munkásváros, átítatva a púritánizmus bibliai radikálisával. Joet ugyanaz a szellem fogadta itt, mint amelyikben felnőtt és nem kellett megtagadnia a külvárost. Amikor bekerült a községtanácsba, irgalmatlanul követelte azoknak a jelszavaknak megvalósítását, amelyeknek idáig csak frazeológiája alakult ki. Szónoki hevélől és stílusától elragadott pártja élén *egynem után szavaztatta meg az akkor még hihetetlennek látszó várospolitikai javaslatokat*, amelyeknek megvalósításáért az előbbi vezetőség nem mert felelősséget vállalni.

Polgármesterré választatja magát s a birminghamiek pénzükért és városukért reszkette nézték, hogy a „megbolondult polgármester“ alatt mint bomlik az egész város valami rettenetes káoszba. De elmúlt pár év s a felszaggatott utcák hálózatából egy új város alakult ki: előbb patakokban folyt mindenütt a szennyvíz, ő csatornázta a várost, községi üzembe vett egy gázgyárat, hogy önköltségen láthassa el a világitást, kiköveztette az utcákat, egyenes utakat és parkokat hasított bele a munkásnegyedek mocsaraiba és kloákáiba. Iskolákat és múzeumokat állított fel, középületeket emelt, végül

ő alakja keltette a legnagyobb érdeklődést. A mult és a karrier, amely mögötte állt, valóban méltó volt erre az érdeklődésre.

Chamberlain nem származott az angol nemesi vagy polgári arisztokráciából, de még Oxfordból vagy Cambridgeből sem, amely minden angol ember előtt nyitva áll. Pedig a közszereplést, sőt a társadalmi állást elsősorban ez szabja meg Angliában, sőt szerepet játszik az is, hogy valaki melyik kollégiumban töltötte tanulóéveit.

Chamberlain nagyon messziről jött: az óriási London kispolgársága közül, a Themzén túli városrész óriási és sivar utcatengeréből, ahol apja egyszerű szuster volt.

egyetemelt adott városának; a birminghami egyetem volt az első, amely kereskedelmi akadémia is zárt magába. *Háromszor volt polgármester és uralma alatt tíz százalékkal csökkent a halálozási arányszám.*

Közben monopolizálta Anglia csavargyártását, óriási vagyont szerzett, felemelkedett az ipari arisztokráciába, de még mindig a vésze-

Az imperializmus élén

A liberális párt szétrobbant; a konzervatívok jutottak kormányra s a nemzet az *imperializmus hódító trombitáinak zengését hallotta mennydörögni a vörös polgármester parlamenti helyéről tizenöt éven át*: eddig tartott Chamberlain s a konzervatívok szövetsége. Közben felmerült két évre újabb Gladstone-minisztérium, de 1895-től kezdve tíz éven át Rosebery és Chamberlain voltak az uralmon. Chamberlain gyarmatügyi miniszter volt s ez a szereplés is az organizációt jelentette: az angolszász álmoknak, a világhódítás gondolatának organizációját és gigantikus kiterjesztését. *Ez a koncepció tiporja maga alá Oroszország keleti terjeszkedési szándékait, küldte Szudánba és Indiába Kitchenert, hívta össze a kolóniális miniszterelnökök első konferenciáját az ő elnöklése alatt, végül üzent hadat a búroknak s hívta életre a legnagyobb megrázkódtatást, amely az angol társadalmat s az angol lelket a világháború előtt érte.*

„Quid novi ex Africa?“

Három éven át állotta az ostrómot Chamberlain, a búr háború szegényell és megaláztatással telt három éven át. Mindennap felvetette valaki neki a gúnyos kérdést: „*Quid novi ex Africa?*“ S ő felelt méltósággal, sértően, gúnyval, türelmesen: egy egész nemzet dühét, méltatlankodását és hevét fegyverezte le ez a napról-napra ismétlődő tűzijáték.

Végül azon az éjszakán, amelyen híre érkezett, hogy ez a megátalkodott kitarítás mégis csak maga alá gyűrte a sivatagot és félvad népeit s megmentette azt, amit minden párt és minden angol ember egyaránt szíven dédelgett: Anglia presztízst, — azon az éjszakán egy hétmillió város örjögött azért, hogy diadalal köszönthesse őt.

De ekkor már öszült a haja s arcára keserű ráncok vágódtak be. Élete Angliáé volt, azzal olvadt össze s a búr háború idején látnia kellett, hogy a „Splendid Isolation“ milyen ragyogóan és veszedelmesen hideg elszigeteltséget jelent. *Megindította a szövetségkeresés akcióját s nem rajta mult, hogy a kontinens vezető nagyhatalom, Németország visszautasította a közeledést, holott objektív, tárgybeli ellentét nem volt köztük s az egész világtörténelmet másképpen alakította volna egy szilárd angol-német szövetség.*

Közben Rosebery lord lemondott a miniszterelnökségről, de utóda nem ő lett, hanem Rosebery unokaöccse: Balfour. Ez a vágás keserű volt és fájt neki. S ekkor ismét leszakadt egy csoda: Chamberlain pokoli nyugalommal hozta elő új ötletét, amely mint valami alaknázás robbantotta szét a konzervatív pártot: a *tarifa-*

sen vörösöl radikális gondolatok formálták stílusát. A „birminghami király“ (mert így nevezték) elég vakmerő volt ahhoz, hogy az 1871-es francia forradalom idején a párizsi kommun harctól és vértől füstölő barrikádjait köszöntse. De azért a liberális párt programjával került a parlamentbe.

Egy párt élélg

A várt vad forradalmár helyett meglepetve látja mindenki az elegáns urat, aki olyan alapos szűzbeszédet mondott, hogy még a konzervatívok is őszintén tapsoltak neki. Ez azonban csak az első meglepetés volt: a többi azután jött s harminc esztendőn át szemlélté izgatottan az egész nemzet az ő pályájának szeszélyes cikk-cakkjait. Harminc éven át ő volt az egyetlen parlamenti ember, akinek *minden beszédét szóról-szóra* hozták a lapok.

Gladstone új kabinetjében a kereskedelemügyi miniszterséget ajánlotta fel neki. Chamberlain azonnal hozzákezdett a maga társadalmi reformjai megvalósításának, mint amilyenek a munkásbiztosítás, nyugdíjtörvény stb.

Ebben az időben Gladstone azon fáradozott, hogy tető alá hozza élete nagy művét, amelyen parlamenti pályája már kétszer is megfeneklett: *az ír kérdést, az angol politika gennyes rákdaganatát, amelynek mérge már szétáradni készült az egész „Egyesült Királyság“ vérkeringésébe.* Egy paragrafus miatt, amelyet Chamberlain éppen az írek javára készült módosítani, összetűzés támadt a két híű és féltékeny politikus között s az egész Angliát úgy érte, mint a mennykőcsapás: Chamberlain egy gögös és rapszodikus beszédben ellene mondott Gladstonenak, az íreknek, a Homerule Billnek, egész multjának s a birodalom egységére való hivatkozással, *a liberális párt többségének az ő egyéniségétől megbűvölt részével állott a konzervatívokhoz.*

reform gondolatát, amely miatt a pártkeretek ismét szétvágódtak, mint annakidején, amikor a liberális párt semmisült meg egy gesztusára. Lord Rosebery az *angol politika útonállójának* nevezte el Chamberlain, aki állta a sarat iszonyú parlamenti harcokban. Személye körül forogott az angol politika, amíg elméje el nem borult. *Mint élőhalott árnyéka sem volt önmagának s 1914 július 2-án halt meg, a világháború kitörésének iszonyú vésszel terhes viharfelhő között.*

Életében többször kínáltak neki címeket és rangokat. *Anglia mindenkit arisztokratává tesz, aki méltó arra.* Benne azonban nem tagadta meg magát a Külváros és ő mindig megelégedett azzal, hogy Chamberlain legyen. De a fia már mégis arisztokrata lett, bizonyos értelemben: apja neve adott számára rangot s az angol történelem is Pitt és Gladstone neve mellett fogja őrizni ennek a névnek emlékezetét.

TELJES LATIN-MAGYAR

„MISSZÁLE“

a Szent István Társulat kiadása

A Római Miskönyv szerint: az új Szentírásfordítás felhasználásával, fordította, bevezetéssel és magyarázatokkal ellátta:

Dr Szunyogh X. Ferenc O. S. B.
Terjedelme 1488. l.

Egészvászonkötésben, vörösmetszéssel . . . 295

Finom bőrkötésben, vörösmetszéssel . . . 560

es portó

Megrendelhető, esetleg részletfizetésre is

könyvosztályunknál

HIREK

Központi szerkesztőség, kiadóhivatal és előfizetés teljesítési helye

Oradea, Strada Regele Carol II. 5.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Belföldön: Egész évre 800, fél évre 400, negyedévre 210, egy hónapra 70 lejt.

Magyarországon: Egész évre 50 P, fél évre 25 P, negyedévre 15 P. Egyes szám ára 20 fillér, vasárnap és ünnepeken 24 fillér.

Postatakarékpénztári csekk számlánk száma: 80.037.

Telefon: 27.

Felelősszerkesztő: **PERÉDI GYÖRGY**

Ciujai szerkesztő: **dr Sulyok István**

Ciuj, Piata Unirii 13.

Kéziratokat nem ösztönzünk meg és nem adunk vissza. Csak a választásbélyeges magánlevelekre válaszolunk.

Időjárás

Az időjárás-kutató intézet jelentése szerint a várható időjárás: A levegő hőmérséklete emelkedik. Meleg idő, egyes helyeken köd és eső. Élénk délnyugati szél.

VÁLTOZÁSOK A DIPLOMÁCIAI KARBAN. *Bucuresti.* Saját tud. A király aláírta a dekrétumokat, amelyek értelmében a következő áthelyezések történnek a román diplomáciai karban: *Grigorcea* budapesti követ és külügyi államtitkár londoni követ lesz, *Victor Caderét*, aki eddig a külügyminisztériumban teljesített szolgálatot, belgrádi követé nevezik ki, *Brediceanu* Bécsből Helsingforsba helyezik át, *Vasile Stoicát* Szófiából Rigába. *Guranescut* pedig Belgrádból Bécsbe.

A királyi kihallgatások új rendje. *Bucuresti.* Saját tud. Legfelsőbb parancsra az udvari narsall a következő rendet állapította meg a királyi kihallgatásokban: 1. November 15-től kezdődőleg a kéréseket kihallgatás elnyerésére a marsalli hivatalba kell küldeni. Ha 30 nap alatt különböző okokból nem engedélyeztetik a kihallgatás, a kérést, ha az indok még idősebb, meg kell újítani. 2. A koromány tagjai, a vezérkari főnök, a bucaresti hadtest parancsnoka, a csendőrség vezérfelügyelője, a rendőrségek vezérigazgatója, a fővárosi rendőrprefektusa, a szolgálatos szárnysegédnél telefonon jelentik a kérést. 3. A diplomáciai testület tagjai kérésüket a szertartásmester útján küldik.

A MAGÁNISKOLÁK NÖVENDEKEI IS KÖTELESEK EGYENRUHÁT VISELNI. *Bucurestiből* jelentik: A közoktatásiügyi minisztérium értesítette a magániskolák igazgatóit, hogy az ott beírt tanulók is kötelesek egyenruhát viselni és balkarjukon törzskönyvi számukat fel kell tüntetni.

Francia írók kiábrándultan nyilatkoznak oroszországi utazásuk után. Párizsból jelentik: Két baloldali francia író, André Gide és Roland Dorgelés tanulmányutat tett Szovjet-Oroszországban. Most érkeztek vissza Párizsba saját bevallásuk szerint — kiábrándulva. — Vajóságos lidércnyomástól szabadultam meg, amikor elhagytam Oroszország területét — mondotta André Gide. — Ott még az ennyivaló megszerzése is a legnagyobb nehézségekbe ütközött. Még inkább kibírhatatlan azonban, hogy mindenki üldözésnek van kitéve. Mindenki állandóan attól retteg, hogy legközelebb őt is letartóztatják és államellenes bűncselekmény címén vádat emelnek ellene. A legkisebb szó, vagy kijelentés elég ahhoz, hogy elfogják és börtönbe vessék az embereket. Dorgelés ezeket mondotta: — Ha visszagondolok szovjetországi tartózkodásomra, undor és idegesség vesz rajtam erőt. Egyetlen olyan dolgot, vagy intézményt nem láttam, amit utánozni érdemes volna, vagy csak helyeselni lehetne.

LEVEGŐBE REPÜLT EGY AMERIKAI LŐPORGYÁR. *Newyorkból* jelentik: A Columbia államban levő Quito város lőporgyára robbanás következtében a levegőbe repült. A nagyméretű szerencsétlenségnek négy halálos és öt életveszélyesen sebesült áldozata van.

Fontos iratok tüntek el az orosz szociáldemokratapárt párizsi levéltárából. Párizsból jelentik: Trockij jelenleg Párizsban él fiával együtt Fedov álnév alatt. A napokban Trockij fia feljelentést tett a párizsi rendőrségen ismeretlen tettesek ellen, akik az orosz szociáldemokrata párt párizsi levéltárából fontos okiratokat loptak el. Fedov a cseka embereire gyanakszik, akik ezeket az okmányokat a most meginduló trockijizáció perben akarják felhasználni. Az iratokat a párt perben egyik emberénél egy holland tanárnál őrizték. Fedov még azt is bejelentette a rendőrségen, hogy a cseka emberei folytonosan nyomába vannak s élete állandóan veszélyben forog.

Adomány. Külföldi missziók céljaira kiadóhivatalunkhoz Benedekné Adám Mária, Sovata befizetett 100 lejt. Az összeget rendeletési helyére juttatjuk.

BUCURESTIBE ÉRKEZTEK A LENGYELORSZÁGI REPÜLŐKATASZTROFA ÁLDOZATAI. *Bucuresti.* Saját tud. A Varsó mellett szerencsétlenül járt román repülő holttestei tegnap megérkeztek a román fővárosba. Temetésük díszes katonai pompával fog végbe-menni.

Ebben az évben harminc ember halt meg Maramuresben veszettkutya harapása következtében. Saját tud. Megdöbbentő jelentést adott ki Maramures megye főorvosi hivatala. A jelentés szerint 1936. év folyamán november 1-ig harminc ember halt meg veszettségben, amit azzal indokolnak, hogy a megye területén rengeteg kutya kóborol, az egészségügyi viszonyok hátramaradtak és hiányzik a kellő anyagi fedezet arra, hogy a veszettyanus egyéneket gyógyintézetbe szállítsák. A főorvosi hivatal a jelentést felterjesztette az egészségügyi miniszterhez s most onnan várnak segítséget.

GURIE METROPOLITÁNAK KOLOSTORBA KELL VONULNIA. *Bucuresti.* Saját tud. A Szent Szinódus tegnap elhatározta *Gurie* metropolita felfüggesztését. A basarabiai főpap kolostorban kell, hogy megvárja az eljárás végét. A Szinódus két kolostor között engedélyezett választást neki.

Szabadiábra helyezték a százéves méregkeverőnt. Belgrádból jelentik: Nyolc évvel ezelőtt a jugoszláv törvényesék tizenötévi súlyos fegyházbüntetésre ítélték el az akkor kilencvenkétéves P'isteni Anujka méregkeverőnt tíz férfi megmérgezéséért. A méregkeverőnt most érte el századik életévét és kegyelmi uton szabadiábra helyezték. A börtönből való távozása után kijelentette, hogy még legalább tíz évig akar élni, mert anyja is százéves korában halt meg.

Zürichi zárlat. Párizs 20.18 háromnegyed, London 21.22 háromnegyed, Newyork 435.12, Brüsszel 73.58, Milánó 22.92 fél, Amszterdam 234, Berlin 174.95, Bécs — 77.60, Prága 15.40, Varsó 81.90, Belgrád 10, Bucuresti 325.

Madrid lángokban

A nemzetiek a tizenhetedik orosz tankot zsákmányolják. — Az ellenállók gyújtogatásai megakadályozására a városon belül is ágyuzással siettetik az ostrom eidőltét

Madridból jelentik: A nemzeti csapatok 17-ik hadoszlopa szerdán kiépítette és megerősítette elfoglalt hadállásait. A vörösek ellen támadásait mindenütt visszaverték. Egyik ilyen támadásnál ismét egy szovjetgyártmányú tankot zsákmányoltak. Ez már a tizenhetedik. A Casa del Campo parkban, a madridi vadaskertben, a nemzeti és vörös csapatok között

szörnyű közelharc dult. Legtöbb helyen csak törrel és szuronnal folyt az öldöklő ütközet. A parkban halomszámra hevernek a holttestek.

A spanyol-francia határról jelentik, hogy Madridban terjed a tűz, rengeteg épület lángokban áll. A nemzetiek tüzeisége nehéz gránátokkal lövi Madridot. Az északi pályaudvar

két nap óta ég. A nemzetiek el akarták kerülni a városban az ágyutüzéles alkalmazását. De mivel Madrid védelmi tanácsa elrendelte, hogy a nemzetiek bevonulása után a vöröseknek, sőt a lakosságnak is, minden épület föl kell gyújtaniok, a nemzetieknek ezért siettetniük kell az ostromot. Ezért el kellett tekinteniök eredeti tervüktől s az ágyuzást a városon belül is alkalmazták.

Valenciából jelentik, hogy

a Caballero-kormányal együtt ideköltözték a magasabb állami hivatalok is.

Miután a kormány attól tart, hogy a nemzetiek repülőgépei támadást intéznek Valencia ellen, elrendelte, hogy este 10 órától kezdve minden világosságot ki kell oltani.

Általános szünet Madrid ostromában

A fővároson belül egy vörös ezred megadta magát Tengeri csata Malaga körül

Párizsból jelentik: Madrid ostromában általános szünet állt be. Hír szerint a nemzeti csapatok vezérkara mindaddig nem indít újabb támadást, amíg az észak és dél felől közeledő nemzeti hadtestek nem egyesülnek.

Madrid Gaveratama nevű külvárosában az egyik vörös ezred ellenállás nélkül megadta magát. Így 1300 ember került a nemzetiek fogságába.

Malaga magasságában megütközött a nemzetiek és a vörösek egyik hajórajja. Az ütközetben egy osztag vörös repülőgép is részt vett s az ütközetben a nemzetiek elsüllyesztettek egy vörös tengeralattjárót.

BARRIO VOLT PARLAMENTI ELNÖK S AZANA KÖZTÁRSASÁGI ELNÖK CSÜGGEDT, CABALLERO VÖRÖS KORMÁNYELNÖK BIZIK MOSZKVABAN

Teneriffából érkező hírek szerint Martinez Barriot, a parlament volt elnökét a vörö-

sek Valencia élelmezésének vezetésével bízták meg. Ő azonban kijelentette, hogy a nemzeti mozgalommal szemben céltalan minden ellenállás és ismeretlen helyre távozott.

Barcelonából jelentik: *Caballero* megjelent *Azana* köztársasági elnökénél. *Azana* a további polgárháború feladása szükségét hangoztatta, de *Caballero* erre kijelentette, hogy ő a szovjet segítségében bízik s nem adja meg magát, hanem tovább folytatja a harcot.

A „VÖRÖS KERESZT” FIGYELMEZTETŐ LEVELI A TUSZOKÉRT

Párizsból jelentik: A nemzetközi vöröskereszt szövetség levelet intézett Madridba, Bilbaoba, Malagába, Salamandába. Az ottani hatalmon levőket a levél figyelmezteti, hogy a tuszok fogvatartása ellenkezik a kulturált államok háborus szokásaival és megsérti a vöröskereszt 1934-ben kiadott szabályzatát.

* Akinak a szív működése rendetlen, ugy-szintén az, akinél a vérnyomás emelkedésének tünetei mutatkoznak, úgy érhet el erőlködés nélkül megfelelő könnyű székélést, ha reggel éhgyomorral egy kis pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet iszik. Az orvosok ajánlják.

MEGHALT PÉCHY ARANKA. Budapest-ről jelentik: Péchy Aranka, előbb a clujji Nemzeti Színház, majd a budapesti Nemzeti Színház ünnepelt drámai művésznője, Várady József hírlapíró felesége, Budapesten elhunyt. Pénteken temetik Gödöllőn.

Számontartják a rosszfizető adókat. Bucurestiből jelentik: A Nationalul Nou jelentése szerint a pénzügyminiszteriumban törvényjavaslat készül, mely a kölcsönök hivatalos nyilvántartását szabályozza. A tervezet szerint „kölcsön-nyilvántartó osztályt” állítanak fel a Banca Nationalában, ahol a bankok kötelező jelentései alapján az összes adóokról jegyzéket fognak vezetni. A fizetőképességen túlmenő adóösszeírásokat így akarják a jövőben megakadályozni.

DR. NAGY TIBORNÉ, NAGY BORISKA IRODALMI SIKERE. Mercurea-Ciuc. Saját tud. A Szépművés Céh és a clujji Magyar Színház drámapályázatának egyik győztese, amint a hivatalos bíráló bizottság kiadott értesítése jelzi, Nagy Boriska, férj. dr. Nagy Tiborné, városunk társadalmi életének egyik rokonszenves tagja. A Zeng az erdő háromfelvonásos, öt képből álló, történelmi levegőben játszódó dráma, János Zsigmond fejedelem idejéből veszi cselekményét és a ciucsumuleni búcsú eredetét dolgozza fel. Nagy elismerés ez dr. Nagy Tibornéra, miután országos szintű legjobb írói mellett sikerült megérdemelt győzelmet kivívnia. Dr. Nagy Tibornének nem ez az első színpadi műve. Tudunkkal még két-három színdarabja van íróasztala fiókjában.

Beszüntette üzemét a tulghesi fűrészüzem. Mercurea-Ciuc. Saját tud. Egyszerű közgazdasági hír lenne, ha nem állana a háttérben olyan szomorú valóság, hogy a pusztuló erdőkkel kenyeret esik ki tulajdonosnak, munkásnak, vállalkozónak egyaránt a szájából, amikor hírül adjuk, hogy Dickmann tulghesi fűrészüzem beszüntette a munkát és elbocsátotta mintegy kétszáz alkalmazottját és munkását. Ok: a fűrészüzem körletében minden kitermelhető erdőt letaroltak, üzemanyag már nincs. Sajnos, lassanként, alig pár évtized múlva, hasonló sors éri a többi üzemeket is, úgy a Ghimes-völgyében, mint a giurgiu medencében. Gyöngye vigasztalás, hogy itt van a fa helyett a kő, mert annak kitermelése tökéletlen miatt kiesik a székely közbirtokosságok, mint tulajdonosok és közös birtokosok kezéből.

Hol tűnt el az ötvézezer lei? Timișoara. Saját tud. A betegségyelző pénztár Petcu Mihály nevű szolgálója feljelentette a rendőrségen, hogy a pénzügyigazgatóságnál ötvézezer leit loptak tőle. Megállapították, hogy Petcu közel hetvenézer leit vett fel a pénzügyigazgatóságon, de nem bizonyos, hogy ott történt a lopás. Ugyanis a pénz felvétele után másfél is járt a csak vagy egy órával ezután érkezett meg a betegségyelzőhöz. Ott mutatta, hogy csak tizenkilencezer lei van az aktataskájában, tehát ötvézezer lei hiányzik.

Helyfoglalási jegyek a III. osztályra. Bucurestiből jelentik: Az államvasutak igazgatósága elrendelte, hogy november 12-től kezdődőleg úgy személy-, mint gyorsvonatokon harmadosztályú ülőhelyeket is lehet foglalni a Bucurestiből induló vonatokon. A harmadosztályú tikkettek ára 10 lei lesz, de a jegyeket árusító pénztárt a vonatok indulása előtt 15 perccel bezárják.

Figyelem!

Legolcsóbb perzsa szőnyeg beszerzési forrás, rendelésre és készre. Mindenféle gyapjú fonalak és felvett anyagok, mintázott és festett szakszőnyegek nagy választékban. Hozzávaló sodrott gyapjú fonalak minden színben csak a „FORTUNA” szőnyegben szerezhethők be. Breda, Strada Vlăhuța 4. szám, az udvarban.

Pérujáról a kerékpártolvaj. Mercurea-Ciuc. Saját tud. Bodó Dénes plaesi de josi illetőségű gazda a fővárosban volt alkalmazásban sokáig és amikor egy kis pénzre tett szert, elhatározta hazamegy szülőfalujába. Hogy a vonatra se költse a keservesen összekuporgatott pénzéből, az egyik csendesebb utcában levő üzlet elé állított kerékpárt elemelte és azzal vette az útját hazafelé. El is ért vele Tuznadig. Amint a községen keresztül akart haladni: megállította a csendőrlő és felelősségrevont, miért nem ég a kerékpár lámpája. Bodó zavartan viselkedett, mire megállították. Nem volt kerékpár engedélye. Örizethették és csakhamar kiderült, hogy lopott kerékpárról van szó. A kerékpár bűnjellel együtt átadták az ügyésznek.

EZ A SZERENCSE JELE

és legyen biza'ma a szerencsében, amelyet MERCUR hoz Önnek

Mercur szárnyas sarujának a jegyében kötöttek minden jó üzletet. A mostani sorsjátékra vegye sorsjegyét MERCUR-tól, a nagyáruadtól, amelynek minden városban van székhelye.

Vásárolja meg sorsjegyét az I. osztályra idejében.
Huzás november 15-én.

MERCUR

EGYENESEN A
SZERENCSEHEZ
VEZÉRLI ÖNT

A „Mercur” Kollektura Oradeán

a Dacia Bank Rt. (Menetjegyiroda)
a milliós nyeremények kollekturája!

Ködereszkezdéstől — napsütésig

A közönség köréből kaptuk az itt következő hangulatos helyszíni tudósítást. A címet is a beküldő adta.

Két nagy egyházközség: Gheorgheni és Joseni volt nagy izgalomban az elmúlt vasárnap. A társadalom minden rétegéből lehetett látni vidám arccal izgulókat. Kocsik, szekerek, autók sorakoztak a plébániapépület előtt. A tájékozatlanoknak mindegyre magyarázták: papot viszünk...

Ugyanakkor Joseniben is talpon volt az egész falu. Itt már tájékozatlan senki sem akadt, mégis újságotlák egymásnak nagy boldogan: papot várunk.

Sűrű ködben indult el Gheorgheniből a kocsisor, hogy az egyházmegye legfiatalabb plébánosát, Márton Antalt, új otthonába kísérsje. László Ignác plébános, dr. László Dezső v. országgyűlési képviselő, dr. Benke v. polgármester, dr. Ferenczy Balázs ügyvéd, Fülöp József állatorvos és még mások vezetésével a város minden társadalmi osztályából sorakozott fel a kíséret. Mire Joseni határába ért a menet, a köd eltűnt és nyári melegséggel ragyogott ki a nap. Mintha az ég is örömmel mosolygott volna arra a lovascsapatba sorakozott, becsületesarcu, keményizmu 120 székelyre, akik papot fogadni olyan illendő módon akartak, amint azt a székely becsület megkívánja. A falu bírása szóval is üdvözölte a falu új lelkipásztorát s annak rendje-módja szerint átültette a falu kocsijába. Eddig a gheorgheniek hozták, de most már tovább — ők viszik.

A templomig még volt egy megálló. A dia-kapu. Itt a közbirtokosság elnöke üdvözölte az egyházközség új fejét. A plébánia kapujában az egyházközség fogadta a plébánosát, a templomajtóban pedig Bors István, a szomszéd egyházközség papja nyújtotta át a templom kulcsait. „Uram bízlek” c. ének hangjai mellett vonult be a nagy tömeg a templomba.

Itt László Ignác gheorgheni plébános olvasta fel volt káplánjának kinevezési okmányát. Utána mélyenjáró, mindenkit megkapó beszédet mondott.

„Nehéz, sűrű köd feküdt az egyházközségen. Az utóbbi évek ködbe vonták Joseni régi jó hírét. Pedig ez a falu volt az a hely, ahonnan kiindult az első hitvalló zarándoklat Ciuc-somoleura. Innen indult el Mikes gr. püspöki székébe. A falu volt évekig otthona Zomora Dánielnek, az aranyívű püspökhelyettesnek, innen emelkedett a honyoki székbe néhai Miklós István. Az a hely, melynek ily szép a múltja, nagy jövőre is jogosít. Éppen azért nem kis gondot okozott az új plébános személyének megválasztása. Jó pap — mondta volt káplánjára a volt principális — nemeslelkű emberbarát. Szívet hozott nektek s e szívben megértést. Becsüljétek meg! Ragaszkodjatok hozzá! Álljatok mellé!”

Nagy papi segédlettel kezdődött meg a szentmise, melynek Glóriájánál már könnybelábadt minden szem. Ők tudták miért.

Evangélium végén az új pap megköszönte a fogadtatást s rövid munkaprogramot adott. Nem rombolni, hanem építeni akar. Építeni a lelkekben, a családokban, a társadalmi életben. Imát kér hivatól, szeretetet, segítséget a munkához. Az egész templom zokogott. Ők tudták miért.

Mise után a különböző egyesületek tisztelgése következett. Majd szeretetvendégség szívből jövő felköszöntésekkel.

Az utolsó hónapok alatt, mintha az új, romboló irányzat köde telepedett volna rá e népes egyházközségre. Most végre kiragyogott a hit fényes napja. Joseni jóérzésű népe kimutatta, hogy nem fajult még el a székely vér. Ahol ily nagy szeretettel fogadják a papot, ott nem némulhatnak el a harangok, nem lullhat le a kereszt az iskolák ormáról... (M. J.)

KÖZGAZDASÁG

Pénzügyi értékelésének hatása belföldön és külföldön

A bucuresti kereskedelmi és iparkamara nyilatkozata a kormány pénzügyi lépéséről

Bucurestiből jelentik: A főváros és általában az egész ország kereskedői és pénzügyi csendben vették tudomásul a Nemzeti Bank aranykészletének újraértékelését és egyelőre várakozó álláspontra helyezkedtek, várják, hogyan fog beválni a gyakorlatban az aranykészlet újraértékelése.

AZ ÁTÉRTÉKELÉS A NEMZET VÉDELME SZÖGÉLJE

A bucuresti kereskedelmi és iparkamara nyilatkozatot tett közzé a fővárosi lapokban s nyilatkozatában tudomásul veszi a kormány pénzügyi lépését s kifejezi bizalmát a kormány lépése iránt. Továbbá megállapítja, hogy az aranykészlet újraértékelése a nemzeti kereskedelem végeredményben a nemzet védelmét szolgálja s bízik abban, hogy az ország kereskedői és pénzemberei megértik ennek a lépésnek az igazi értelmét, mely a nemzeti érdekekhez szól.

— Ez a lépés fog igazi nyugalmat teremteni az országban — mondja a nyilatkozat s ez a pénzügyi intézkedés vezet az ország pénzügyi állandóságához és normalitásához s csak ilyen pénzügyi politika vezethet a nemzetgazdaság kiépítéséhez.

A KORMÁNY ÖVINTÉZKEDÉSEI

Igy nyilatkozik az aranykészlet átértékeléséről az ország vezető kereskedelmi és iparkamarája és valóban a kormánynak ez a lépése nem okozott semmi zavart az árak folyamatában. A kormány azonban ennek ellenére mégis megtett minden övintézkedést az árak emelkedésének megakadályozására s ezzel párhuzamban az egyes cikkek árának maximálására.

HATÁSA A KÜLKERESKEDELEMRE

A külügyminisztériumban a héten s a jövő hét folyamán tanulmányozzák az összes külföldi kereskedelmi szerződéseket, előreláthatólag azonban lényeges módosításokra nem lesz szükség, csak néhány jelentéktelen szerződésen esik módosítás.

MIT MONDANAK A KÜLFÖLDI SZAKÉRTŐK?

Külföldön is nyugodtan fogadták aranykészletünk átértékelésének hírért és semmi különös hatással sem volt a külföldi kereskedelmi körökre. Budapesti pénzügyi szakértők szerint ennek a lépésnek csupán technikai jelentősége van és semmi jelentősebb változást sem okoz a nemzetközi pénzügyi piacra.

Cipészek a maximális árak ellen. Timisoara. Saját tud. Jelentettük, hogy a város a legutóbb többek közt megmaximálta a bőrárukat is. A cipészek most megjelentek a városházán és tiltakoztak a maximális árak ellen. Utaltak arra, hogy a törvény értelmében csak nyersbőrből készült szegezett cipőt és „parasztárut” lehetett volna megmaximálni. Ilyen értelmű táviratot is intéztek a minisztériumhoz.

KÉTSZÁZHARMINCEZER VAGON AZ IDEI BUZATERMÉS. Mint Bucurestiből jelentik, a földművelésügyi minisztérium megállapította, hogy az idei búzatermés 230.000 vagon.

Villanyvilágítást kapnak az aradmegyei községek. Arad. Saját tud. Több aradmegyei község lakosságának régi vágya volt, hogy villanyvilágítást kapjanak. A községek egy részének kívánása most végre teljesül, amennyiben Gроза Joan dr. prefektusnak sikerült az aradi villanygyár igazgatóságával megállapodásra jutnia, amelynek értelmében Pecica, Rovine, Semiac és Saiteni községekbe bevezetik az áramot.

Csak betonmennyezetű házakat szabad építeni. Clujról jelentik: Ez év szeptemberében Fried Lajos engedélyt kért a városi mérnöki hivatal-

tól egy földszintes ház építésére s a kérvényhez mellékelte az épület tervrajzát is. Néhány nap múlva meglepő választ kapott a mérnöki hivataltól. Azzal tagadták meg az engedély kiadását, hogy a tervrajzban nincsen feltüntetve, hogy betonmennyezetű építik, enélkül nem lehet házat építeni. Az elutasító határozat vétele után Fried fellebbezést nyújtott be a helyi közigazgatási bírósághoz. A bíróság Petrovan-tanácsa olyan döntést hozott, hogy az új rendelet értelmében a légi támadások elleni védekezés céljára a földszintes házakat is betonmennyezetűvel kell ellátni.

KINEVEZTEK A SATUMAREI MUNKA-KAMARA VIZSGÁZTATÓ BIZOTTSÁGÁT. Saját tud. Az új ipartörvény szerint az iparosoknak is nyelvvizsgát kell tenniük s ezeknek levezetésére a satumarei munkakamara kebelében harmincnyelv vizsgáztató bizottságot nevezett ki a munkaügyi miniszter. A vizsgák idejét még nem állapították meg.

Kétszáznegyvenhét gőzös vesztegel a sanfranciskói kikötőben. Sanfranciskóból jelentik: Ismeretes, hogy az Egyesült Államok keleti és nyugati partvidékének kikötőmunkásai beszüntették nemrég a munkát. A sanfranciskói sztrájkolók jelentése szerint a munkabeszüntetés következtében pillanatnyilag kétszáznegyvenhét gőzös vesztegel a sanfranciskói kikötőben. A nagyarányú munkabeszüntetés miatt kereskedelmi körökben értehető nyugtalanság uralkodik.

SPORT

Sárossy középcsatár Párizs ellen. Budapestről jelentik: Dietz dr. magyar szövetségi kapitány szerdán állította össze véglegesen a vasárnap Párizsban kiálló Budapest válogatottat. A csapat, amelynek meglepetése, hogy Sárossy dr. középcsatár, a következő: Szabó — Polzár, Bíró — Dudas, Turay, Lázár — Sas, Müller, Sárossy dr, Toldi, Titkos. Tartalékok: Kutasai és Cseh.

Megbüntették a Victoriát. Bucurestiből jelentik: A Nemzeti Bajnokság bizottsága tegnapi ülésén a Victoriát 2000 lei pénzbüntetéssel sújtotta a vasárnapi Victoria-CAO mérkőzésen történt incidens miatt. (Egy néző befutott a pályára és megtámadta a CAO egyik játékosát.) Ugyanezen az ülésen a bizottság tudomásul vette, hogy az Északi Liga 8 napra felfüggesztette a Phoenixet, de ennek ellenére úgy intézkedett, hogy a vasárnapra Baia-Marera kitzúzott Phoenix — Soimo B. liga mérkőzést le kell játszani.

FC Rapid nevet veszi fel a fővárosi CFR. Bucurestiből jelentik: November 22. után új név alatt szerepel a CFR. November 22-ig jelenlegi neve alatt játszik még s azután FC Rapid néven fog tovább szerepelni a bajnokságban.

Vasárnap játszik le a Venus-CFR-t? Bucurestiből jelentik: A fővárosban két bajnoki mérkőzést játszanak a héten. A Venus-CFR mérkőzés szombatra, az Unirea Tricolor-Victoria mérkőzés vasárnapra van kitűzve. A Venus és CFR közös ajánlatot tettek a vasárnapi mérkőzést rendező Unirea Tricolornak. Százezer leles bevételt biztosítottak arra az esetre, ha az Unirea Tricolor beleegyezik a két mérkőzés felcserélésébe.

A B. liga vasárnapi műsora. Nyugati csoport. Craiova: Crai Iovan-CFR Simeria. Lugoj: Vulturii-Törekvés, Satu-Mare: Olimpia-TMAC. Tg. Mures: Mures-Victoria, Sibiu: Simii-Phoenix. Keleti csoport: Bucuresti: Macabi-Victoria, Cernauti: Dragos Voda-Sportin, Braşov: IAR-DVA, Braila: Franco Romana-A. CFR Jasi: Textila-Sp. Studentesc, Ploesti: Tricolor-JAHN.

Folytatódnak a magyar bajnokság küzdelmei. Budapestről jelentik: A vasárnapi párizsi Budapest-Párizs válogatott mérkőzés ellenére több mérkőzést játszanak a héten a magyar bajnokságban. Szombaton Ujpest a Nemzetivel, vasárnap a Budai II. Szegeddel, a Phoenix Kispesztel, az Elektromos a Haladással játszik.

Apróhirdetések

Apróhirdetések díja azavankint 3 lel, vastagabb betűvel 6 lel. Legkisebb apróhirdetés ára 20 lel. (Az állástkeresőknek 33 százalékos kedvezmény, cím a kiadóban 10-lel.

Lakás

Kiadó
egyszoba, konyha, előszobás lakás, Oradea, Str. Drina 7. szám.

Kétszobás
udvari lakás kiadó. Oradea, Str. Moldova 38

Kapualatti
butorozott szoba, külön előszobával, esetleg ellátással is kiadó. Oradea, Str. Nicolae Zsiga No. 7.

Két utcai szoba
konyha és mellékhelyiségekből álló lakás kiadó. Oradea, Str. Leagánului 12. sz.

Kiadó
egyszobás lakás. Oradea, Str. Dimitrie Cantemir 55. és Str. Pavel 17. szám.

Adás-vétel

Hordozható írógép
keresek megvételre, akár új, akár használt, de jó állapotban levőt. Ajánlatokat a kiadóhivatalba kérek „Írógép” jellegre.

Királypálma eladó
25 éves, gyönyörű példány. Oradea, Strada Stramba 2. sz. alatt.

Jókarban
levő télikabát 10-12 éves fiú részére eladó. Oradea, Str. Barierii 5.

Egy hangverseny
zongora eladó. Oradea, Str. Brătianu No. 27.

Eladó
ebédlő kredenc, asztal és egy 6 karú esztillár. Oradea, Str. Pasteur No. 37.

Egy jó karban
levő Bösendorfer zongora eladó. Xenopol-u. 7. Oradea. Köpf.

Különféle

Őszi
(francia) barack cseméték kaphatók dr. Kaczián Kálmán gyümölcsészetében, Oradea, Str. Ciordas 46. sz. a.

Köreszek
főzni jól tudó minde- nest. Cim a kiadóban.

ŐSZI ÜLTETÉSRE
gyümölcsfát, fenyőt, bukszust, rózsát nagy készlet miatt nagyon olcsón árúsít **CZIRA** kertész. Oradea, Str. Prága 24.

321. számú
Heyman János, Industria Bank r. t. piculár könyv elvezett. Kérjük a megtalálót a Magyar Lapok kiadóhivatalába beadni.

Ügyes varrólányok
felvétetnek Papp Ferenc női szabónál, Oradea, Str. Reg. Carol II. No. 19.

Gyomorégés,
és gyomorsavtúltengés, emésztési zavarok, epeháj ellen biztos hatású a Magotin gyomorpor. Ára 60 lel. Lerakat: Csanda gyógyszerár, Oradea.

Alkalmazás

Perfekt
román-német, kevés magyar tudással, gyakorlatos nevelőket keresek 2 kislány mellé. Cim: Suta könyvkereskedés, Satu-Mare, jud. Satmar.

Kitűtőnek
jó megjelenésű 16-18 éves fiú felvétetik Cziller Aruháza, Oradea.

Ujítások egy londoni boxringben.

Az érdekes ujítók számoly helyett rugós ülő-zerkezetet, a törülköző helyett pedig ventilátorot alkalmaznak.